

Škofar

Projekt sofinancira EU

Evropski kmetijski sklad
za razvoj podeželja
Evropska investicija v področje

Lehmann

Therolf

Palcar

Bobak

Kako se pri vas reče?

Hišna imena v naseljih Breg, Moste, Selo pri Žirovnici,
Zabreznica in Žirovnica

Mafonjek

Stefanzhek

Püt

Šüt

Bers

Sobic

Kako se pri vas reče?

Hišna imena v naseljih Breg, Moste,
Selo pri Žirovnici, Zabreznica in Žirovnica

Založile: Občina Radovljica, Občina Bled, Občina Gorje, Občina Kranjska Gora in Občina Žirovnica

Zbral in uredil: Klemen Klinar, RAGOR

Slikovno gradivo: Gornjesavski muzej Jesenice, Zavod za turizem in kulturo Žirovnica

Oblikovanje: Jamaja - Maja Rostohar

Tisk: Medium Žirovnica

Naklada: 300 izvodov

Žirovnica, december 2009

Za vsebino informacij je odgovoren izdajatelj. Organ upravljanja za Program razvoja podeželja RS za obdobje 2007-2013 je Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Izdajatelj zaradi podatkov, pridobljenih preko ustnih virov, ne jamči za popolno pravilnost hišnih imen in ne odgovarja za morebitne tipkarske napake v besedilu in zapisu hišnih imen.

Za pomoč pri raziskovanju hišnih imen se zahvaljujemo sodelujočim domačinom, učencem OŠ Žirovnica in njihovima mentoricama, brezniškemu župniku in doc. dr. Jožici Škofic (ZRC SAZU).

Fotografija na naslovnici: Vhodna vrata domačije Pri Rudu v Žirovnici. (Foto: Vladimir Silič)

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.163.6373.23(497.452)

KAKO se pri vas reče? : hišna imena v naseljih Breg, Moste, Selo pri Žirovnici, Zabreznica in Žirovnica / [zbral in uredil Klemen Klinar ; slikovno gradivo Gornjesavski muzej Jesenice, Zavod za turizem in kulturo Žirovnica]. - Radovljica : Občina ; Bled : Občina ; Gorje : Občina ; Kranjska Gora : Občina ; Žirovnica : Občina, 2009

ISBN 978-961-90375-7-7 (Občina Radovljica)

249516032

Uvod

Hišna imena označujejo domačije in pripadajoča polja, travnike, gozdove ter predvsem ljudi, ki na teh domačijah živijo. Ta "domača" imena so nastala iz potrebe po lažjem ločevanju domačinov med seboj in so se na domačijah obdržala kljub menjavi lastnikov in njihovih priimkov. Danes z opuščanjem kmetij in zamiranjem kmečkega življenja v vaseh hišna imena izginjajo iz vsakdanjega govora, vsa hišna imena večkrat poznajo le še starejši. Da bi preprečili njihovo izginotje, je bil v sklopu projekta "Kako se pri vas reče?" opravljen podroben pregled nekdanjih in današnjih hišnih imen v vaseh Breg, Moste, Selo pri Žirovnici, Zabreznica in

Žirovnica. Podatki za seznam hišnih imen, ki so objavljena v tej knjižici, so bili pridobljeni s pregledom zgodovinskih virov in na srečanjih s krajani obravnavanih vasi. Zapisana hišna imena ponekod niso več v uporabi in zato ne označujejo današnjih hiš, temveč navedeni naslov le navaja lokacijo nekdanjega hišnega imena.

Pomen in izvor hišnih imen

Hišna imena so del naše kulturne dediščine. V njih se ohranja domače narečje in njegove krajevne govorne posebnosti. V razlagi hišnih imen se večkrat skrivajo tudi zanimive zgodovinske podrobnosti o kraju ali domačiji. Pomembna so tudi z vidika

Selo pri Žirovnici, 1931. Vir: fotoarhiv Gornjesavski muzej Jesenice

vzpodbujanja pripadnosti vaščanov domačijam in domačemu kraju.

Izvor hišnih imen je raznolik in marsikdaj ni več poznan. Hišna imena najpogosteje izvirajo iz:

- ledinskih imen,
- krajevnih imen (npr. Pri Bohincu - kmetijo je zgradil prišlek iz Bohinja),
- osebnih imen (npr. Pri Matevžku - po imenu Matevž),
- priimkov (npr. Pri Beravsu - na kmetiji so nekoč tako pisali),
- vzdevkov, ki so nastali na podlagi telesnih posebnosti ali duševnih lastnosti nosilca, iz imen živali, rastlin, značilnih jedi ipd. (npr. Pri Uravu - iz poimenovanja živali *orel*, Pri Čbuvarju - iz rastline *čebula*),
- poimenovanj za poklice in dejavnosti (npr. Pri Žagarju - na domačiji so se ukvarjali z žagarstvom).

Zgodovinski zapisi

Zapisi hišnih imen v zgodovinskih virih nam potrjujejo, da je hišno ime v času nastanka tega vira že obstajalo. Zapis iz franciscejskega katastra je pridobljen iz Abece dnega seznama lastnikov zemljišč katastrskih občin Žirovnica in Zabreznica (oba iz leta 1827). V preglednici je naveden prepis, poševnica označuje, da hišnega imena v tem viru ni, ponekod je hišno ime nečitljivo. V Statusu animarum oziroma knjigi župljanov so hišna imena vodena kot posebna kategorija. V tabelah je navedeno hišno ime iz Statusa animarum župnije Breznica, ki je bil voden okoli leta 1900.

Jezikoslovna pojasnila

Ker je pomembno hišna imena ohraniti v njihovi narečni obliki, so v tabelah imena navedena v dveh oblikah - narečni in poknjiženi. Pri zapisu narečnega izgovora hišnega imena so uporabljena naglasna znamenja, ki povedo, kako je hišno ime naglašeno in kakšen je naglašeni samoglasnik. Ostrivec označuje ozek in dolg glas (npr. répa, móka), strešica zaznamuje širok in dolg glas (npr. pēta, rōka), krativec pa širok in kratek glas (npr. kmèt, nastòp). Pri zapisu je uporabljen tudi znak za polglasnik "ə", ki ga izgovarjamo kot samoglasnik v besedah pes [pəs], vrtnar [vərtnár]. Poknjižena oblika hišnega imena je prirejen zapis hišnega imena, zapisan z znaki slovenske abecede ter enotno končnico -u.

Breg

Hišna številka	Stara hišna št.	Franciscejski kataster 1827	Status animarum okoli 1900	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjženo
8	3	Ribizh	Ribič	Pər Rířč	Pri Ribču
9	6	Pisch	Piš	Pər Píř	Pri Pižu
10	/	/	/	Pər Pávəl	Pri Pavli
11	/	/	/	Pər Mího	Pri Mihu
13	8	Stojan	Stojan	Pər Stoján	Pri Stojanu
14	9	Vogman	Bogman	Pər Bogmán	Pri Bogmanu
15	5	Schark	Žark	Pər Žárk	Pri Žarku
16	10	Ropret	Ropret	Pər Róřret	Pri Ropretu
18	2	Schobetz	Tonc	Pər Tónc	Pri Toncu
19	1	Schobzh	Šobec	Pər Šóřc	Pri Šofcu
21	13	Matiouz	Matjovec	Pər Matíjo	Pri Matiju
22	12	Weraus	Beravs	Pər Berávš	Pri Beravsu
23	11	Bakner	Bakovnik	Pər Báhənk	Pri Bahenku
26	/	/	/	Pər Mərķót	Pri Mrkotu
27	7	Klofutar	Zajec	Pər Zájč	Pri Zajcu
41	/	/	/	Pər Komátari	Pri Komatarju
172	Moste 6	Waruschnek	Blažun	Pər Bvažún	Pri Bvažunu
173	Moste 9	Matuh	Matuh	Pər Matúh	Pri Matuhu
/	4	Komar	Komar	/	/
/	14	/	Tišlar	/	/

Hišno ime Pri Žarku naj bi po pripovedovanju domačih nastalo zato, ker se jim je nekoč pokvarilo meso in je zato postalo "žarko". Domačija je druga najstarejša na Bregu in nosi hišno ime že vsaj 350 let. Pri Žarku je bilo včasih zelo veselo, še posebej jeseni, ko je bila zrela koruza. Ob ličkanju se je zbrala vsa vas, najraje otroci. Po končanem delu je sledila malica

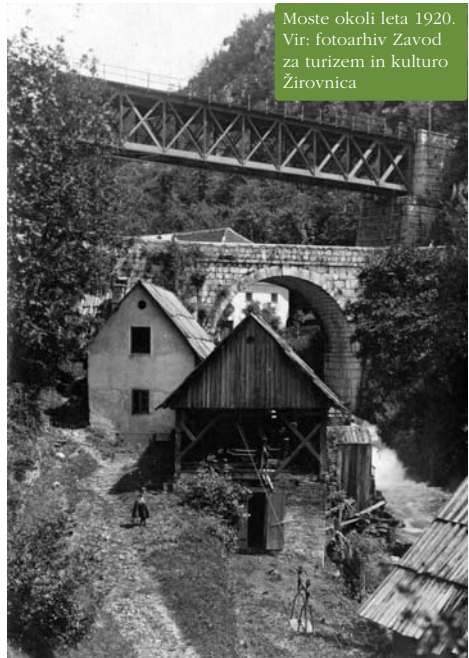
in veseli ples na skednju, ki je bil za mladi-
no prva plesna šola.

Bahnkova Mara je rada pisala pesmi, a jih ni nikoli objavila. Opevala je domačo vas, domovino, Prešerna, naravo... Rada se je pohvalila, da je največ idej za vsebino pesmi dobila v hlevu pri molži krav. Takrat je imela največ časa za premišljevanje.

Moste

Hišna številka	Stara hišna št.	Franciscejski kataster 1827	Status animarum okoli 1900	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjženo
2	/	/	/	Pər Verdír	Pri Verdirju
3	/	/	/	Pər Rôbič	Pri Robiču
4	/	/	/	Pər Urênčk	Pri Urenčku
9	/	/	/	Pər Kováč	Pri Kovaču
11	/	/	/	Pər Šimno	Pri Šimnu
25	25	/	Pri Petru - Tefkar	Pər Téfkarjo	Pri Tefkarju
42	1	Kovatsch	Kovač	Pər Žúmro	Pri Žumru
43	2	Krail	Marušnik	Pər Marúšnek	Pri Marušneku
44	/	/	Pri Kralju	Pər Šústarjo	Pri Šuštariju
45	5	Ramusch	Ramovš	Pər Ramôš	Pri Ramošu
46	4	/	Kugu	Pər Kúgo	Pri Kugu
47	3	Juresch	Vahtar	Pər Váhtar	Pri Vahtarju
50	7	Voru	Oral	Pər Uráv	Pri Uravu
51	8	Schutnek	Skutnik	Pər Skútənk	Pri Skutenku
56	12	Schagar	Žagar	Pər Žágarjo	Pri Žagarju
57	13	Vorja	Pri Peterč	Pər Pétərč	Pri Petrču
58	/	/	/	Pər Jóštan	Pri Joštanu
59	17	Roschitsch	Pri Gašperji	Pod Stóvam	Pod Stolom
60	10	Wirtezh	Birtič	Pər Bírč	Pri Birču
62	/	/	/	Pər Hočévar	Pri Hočevarju
70	20	Vant	Bavd	Pər Bávdó	Pri Bavdu
71	22	Mali Keber	Šmid	Pər Šmít	Pri Šmitu
72	21	neberljivo	Rožič	Pər Rožič	Pri Rožiču
/	15	Wuaschan	/	/	/
/	16	Pisch	Pri Jožu/Žužla	/	/
/	18	Kaidisch	Kajdiž	/	/
/	19	Nagu	Pri Jakcu	/	/
/	23	Goritschnig	Cegarca	/	/

Na Završnici je bilo pred 2. svetovno vojno 14 obrti. Birčev ata in njegov brat sta imela ob potoku žago in mlin. Ko so gradili hidroelektrarno na Završnici, so rekli, da se bosta morala oba obrata zaradi manjšega pretoka vode izmenjevati pri delu. Vendar pa je bil jez tako dobro zgrajen, da je bilo kljub elektrarni še vedno dovolj vode tako za žago kot za mlin.

Moste okoli leta 1920.
Vir: fotoarhiv Zavod
za turizem in kulturo
Žirovnica

Selo pri Žirovnici

Hišna številka	Stara hišna št.	Franciscejski kataster 1827	Status animarum okoli 1900	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjženo
3	/	/	/	Pər Zôr	Pri Zoru
5	/	/	/	Pər Šráj	Pri Šraju
9	/	/	/	Pər Jánčk	Pri Jančku
14	13	Massoutz	Mazovec	Pər Mázovc	Pri Mazovcu
17	16	/	Kunt	Pər Kúnt	Pri Kuntu
21a	1	Rossmán	Resmanova kajža	Pər Bájt	Pri Bajti
22	2	Rossmán	Resman	Pər Résmán	Pri Resmanu
23	3	Komatar	Komatar	Pər Komátarjo	Pri Komatarju
24	9	Messnerey	Mežnarija	Mežnaríja	Mežnarija
25	6	Scheppanz	Španc/Županec	Pər Špánc	Pri Špancu
26	4	Mattiess	Matijes	Pər Matíjes	Pri Matijesu
27	5	Worezhnek	Orečnik	Pər Vrécnek	Pri Vrečniku
28	/	/	/	Pər Lúžnek	Pri Lužneku

Hišna številka	Stara hišna št.	Franciscejski kataster 1827	Status animarum okoli 1900	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjženo
29	8	Pavoutz	Pavovec	Pər Pávovc	Pri Pavovcu
30	7	Matheuschitz	Pri Špelčnjeku	Pər Špélčnek	Pri Špelčneku
32	11	Petrouz	Petrovec	Pər Pétrvovc	Pri Petrovcu
33	12	Kodrass	Kodras	Pər Kodrás	Pri Kodrasu
34	15	/	Matevžek	Pər Matévšk	Pri Matevžku
35	/	/	/	Pər Ják	Pri Jaku
36	/	/	/	Pər Jánkot	Pri Jankotu
37	/	/	/	Pər Gódlarjo	Pri Godlarju
/	14	/	Stari Komátar	/	/
/	19	/	Tišlar	/	/

Čez Brin vrh poteka zložna pot iz Sela in Zabreznice na vrh in nato po "Mazovčovih štengah" navzdol proti jezeru v Završnici. To so v živo skalo vklesane stopnice, ki se imenujejo po domačiji Pri Mazovcu.

Pri Kuntu se je reklo domačiji, kjer danes stoji gostilna Osvald. Gostilna je dobila ime po veleposestniku in gostilničarju Oswaldu, ki je bil po rodu Čeh. Gostišče je imelo tudi ime Zelenica.

Zabreznica

Hišna številka	Stara hišna št.	Franciscejski kataster 1827	Status animarum okoli 1900	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjženo
8	17	/	Markotnek	Pər Mərkótnek	Pri Mrkotneku
9	/	/	/	Pər Náco	Pri Nacu
10	27	/	Martinjač	Pər Mərtnáč	Pri Mrtnaču
11	/	/	/	Pər Urič	Pri Uriču
12	1	/	Feržinec	Pər Fəržínc	Pri Fržincu
13	/	/	/	Pər Nádežari	Pri Nadežarju
14	2	Reich	Rajh	Pər Rájh	Pri Rajhu
17	3	Preschern	Urbanovec	Pər Vərbánovc	Pri Vrbanovcu
20	5	Belley	Belej	Pər Bélej	Pri Beleju
21	4	Jermann	Jerman	Pər Jérman	Pri Jermanu
22	6	Scheppan	Župan/Špan*	Pər Špán	Pri Španu
23	7	Rakar	Rakar	Pər Rákarjo	Pri Rakarju

Hišna številka	Stara hišna št.	Franciscejski kataster 1827	Status animarum okoli 1900	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjženo
24	8	Zhechel	Čehelj	Pər Čēhəl	Pri Čehlju
25	9	Mathitsch	Matiček	Pər Matičk	Pri Matičku
26	11	Komar	Komar	Pər Komárjo	Pri Komarju
27	10	Kramar	Kramar	Pər Krámarjo	Pri Kramarju
28	12	Polka	Polka	Pər Pòlk	Pri Polku
29	13	Kodrass	Kodras	Pər Kodrás	Pri Kodrasu
30	14	Zeichen	Cajhen	Pər Cájhno	Pri Cajhnu
31	16	/	Pintarjeva kajža	Pər Píntarjo	Pri Pintarju
35	19	Stojan	Stojan	Pər Stoján	Pri Stojanu
37	/	/	/	Pər Urēnc	Pri Urencu
39	21	Hleban	Hlebanja/Gros*	Pər Grós	Pri Grosu
40	20	Vogunek	Vogelnik	Pər Vógənk	Pri Vogenku
41	22	Anschoutz	Anžovec	Pər Ánžovc	Pri Anžovcu
42	18	Terpinz	Terpinec	Pər Tərpínc	Pri Trpincu
43	26	/	Pri Francetu	Pər Frencét	Pri Frencetu
45a	23	/	Anzelj	Pər Ánzəlc	Pri Anzeljcu
46	24	/	Kovač	Pər Kováč	Pri Kovaču
49	/	/	/	Pər Lúko	Pri Luku
51	/	/	/	Pər Mərkò	Pri Mrkcu
54	/	/	/	Pər Podgórcò	Pri Podgorcu

Nekdanji Vrbanovčev gospodar je bil izredno močan. Ko je nekoč srečal poln voz ljubljanske gospode, se jim na ozki poti ni mogel ogniti. Izpregel je konja in svojo kočijo s potniki vred premaknil na polje, da se je gospoda lahko odpeljala naprej.

Pri Komarju so imeli znano kobilu Majdo. Ko je s svojim gospodarjem vozila les izpod Stola, se je pred vsako gostilno ustavila. Včasih je z drvni in gospodarjem hodila domov dva dni, a na koncu vedno prišla sama domov v celotni zasedbi.

Kovačija domačije Pri Kovaču v Zabreznici okoli leta 1890. Vir: fotoarhiv ZTK Žirovnica

Pri Kodrasu je bila doma babica znane flavtistke Irene Grafenauer. Zanimivost Kodrasove hiše je tudi ta, da so tri sestre iz te hiše imele skupaj kar 35 otrok.

*Hišno ime dopisano kasneje.

Žirovnica

Hišna številka	Stara hišna št.	Franciscejski kataster 1827	Status animarum okoli 1900	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjženo
1	/	/	/	Pər Kalán	Pri Kalanu
4	36	/	Svetinova gostilna	Pər Svétin	Pri Svetinu
6	13	Wertouz	Birtovec	Pər Sóklič	Pri Sokliču
9	7	Mihouz	Muhovec	Pər Múhovec	Pri Muhovcu
10	6	Nagu	Nagel/Nagu*	Pər Múlej	Pri Muleju
11	4	Streuz	Strelec	Pər Strévc	Pri Strevcu
12	8	Scheppan	Špan	Pər Rúdo	Pri Rudu
13	3	Zhebuar	Čebular	Pər Čbúvarjo	Pri Čbuvarju
14	9	Ofsenek	Ovsenik	Pər Osének	Pri Oseneku
15	28	Guazhar	Gvažar	Pər Gvážarjo	Pri Gvažarju
16	29	Muakar	Mlakar	Pər Mákarjo	Pri Makarju
17	17	Zhuth	Čut	Pər Čút	Pri Čutu
18	/	/	/	Pər Vók	Pri Voku
19	/	/	/	Pər Méžnarjo	Pri Mežnarju
20	33	/	Klemenc	Pər Kleměnc	Pri Klemencu
32	/	/	/	Pər Olíf	Pri Olifcu
34	/	/	/	Pər Jóžo	Pri Jožu
37	10	Starzhek	Starček	Pər Stárčk	Pri Starčku
38	11	Terpinz	Terpinec	Pər Tərpínc	Pri Trpincu
39	12	Polanz	Poljanec	Pər Komárjo	Pri Komarju
40	30	/	Birtovčeva kajža/Mazu*	Pər Názo	Pri Nazu
41	14	Pischou	Piš	Pər Pížo	Pri Pižu
42	16	Kraul	Krevlj	Pər Krěvlo	Pri Krevlju
44	/	/	/	Pər Zgórənmō Krěvlo	Pri Zgornjem Krevlju
45	18	Voguneh	Vogelnik	Pər Vógənk	Pri Vogenku
46	19	ta male Schnidar	Žnidar	Pər Žnídəřk	Pri Žnidarčku
47	20	Pohar	Poharjev France	Pər Pstótənk	Pri Pstotenku
48	22	Matiouz	Matijovec	Pər Matíjovc	Pri Matijovcu
49	21	Triplat	Triplat	Pər Trípvat	Pri Tripvatu
50	23	Savit	Zavit	Pər Zavít	Pri Zavitu
52	27	Tonaiz	Tonejec	Pər Tonéjčk	Pri Tonejčku

Hišna številka	Stara hišna št.	Franciscejski kataster 1827	Status animarum okoli 1900	Hišno ime narečno	Hišno ime poknjženo
54	26	Pogoru	Pogorel	Pər Pogorév	Pri Pogorevu
55	2	Wirtouz	Zgubeš	Pər Zgúp	Pri Zgubu
56	25	Vigouz	Figovec	Pər Fígovc	Pri Figovcu
57	24	Mulei	Mulej/Bohinc*	Pər Bohínc	Pri Bohincu
58	5	Gross	Gros	Pər Grós	Pri Grosu
59	1	Pohar	Pohar	Pər Póharjo	Pri Poharju
85	31	/	Mulejeva kajža/Gašperc*	Pər Gášperc	Pri Gašprcu
88	/	/	/	Pər Prímaš	Pri Primažu
/	15	Mechnar	Mežnarija	/	/
/	32	/	Wächterhaus	/	/
/	42	/	Lukanec	/	/
/	43	/	Savčar	/	/

Hišno ime Pri Strevcu je nastalo po priimku Strelec. Pred približno 500 leti je na domačiji živel Andrej Strelec. Ker je bil protestant, so ga med reformacijo izgnali (leta 1590). Na domačiji je stanoval stari oče Frana Saleškega Finžgarja.

V Žirovnici se je Pri Oseneku rodil jezikoslovec in prijatelj Franceta Prešerna Matija Čop, Pri Muhovcu pa je bila rojena mati Franceta Prešerna, Marija Prešeren, rojena Svetina.

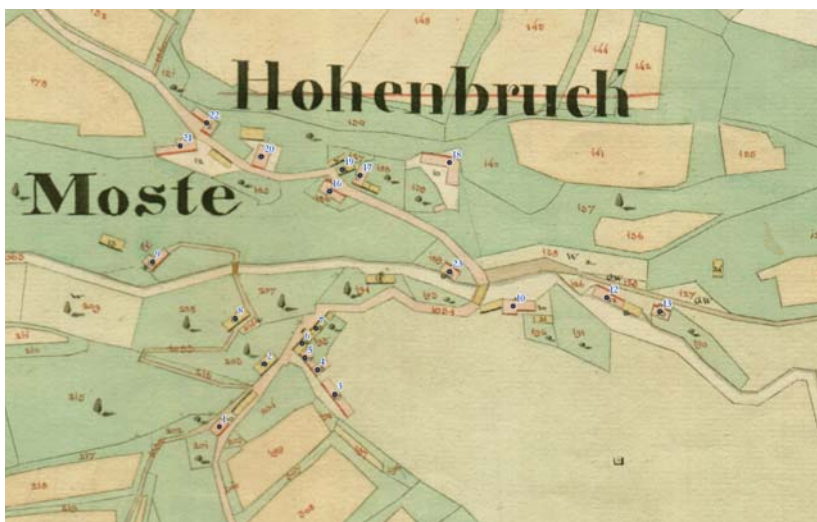
Prednik današnjih lastnikov Primaževe domačije je po vrnitvi iz Amerike kupil njihovo današnjo in Gvažarjovo domačijo. Takoj po vrnitvi se je domačije

prijelo hišno ime Pri Amerikancu, vendar je kmalu obveljalo hišno ime po imenu gospodarja Primoža. To ime si na domačiji sledi že tri rodove.

Veletrgovina Pri Kalanu v Žirovnici 1895.
Vir: fotoarhiv Zavod za turizem in kulturo Žirovnica

*Hišno ime dopisano kasneje.

...nekoč in danes ...

Zgoraj: Izsek karte franciscejskega katastra za katastrsko občino Žirovnica (SI ARS 176, k. o. Žirovnica) iz leta 1826 z naseljem Moste z vpisanimi starimi hišnimi številkami.

Spodaj: Izsek digitalnega letalskega posnetka dela naselja Moste z vpisanimi hišnimi številkami, ki nosijo hišno ime, leto 2008. Vir: Občina Žirovnica